

คอลัมน์ “เศรษฐศาสตร์คนทำพระจันทร์”

นิตยสาร Corporate Thailand ฉบับเดือนมีนาคม 2540

หนังสือดี

รังสรรค์ ณะพรพันธุ์

ใครคนหนึ่งเคยถามผมว่า ในรอบปี 2539 ที่ผ่านมา ผมอ่านหนังสือดีอะไรบ้าง ผมถึงกับนิ่งอึ้งและตอบไม่ได้ มิใช่เป็นเพราะผมมิได้อ่านหนังสือ ใครๆก็รู้ว่า ผมเป็นหนอนหนังสือตัวโต

ผมรู้ว่า หนังสือที่ผมอ่านเป็นหนังสือดีหรือไม่อย่างไร แต่ครั้งถามว่า หนังสือดีคืออะไร ผมไม่สามารถตอบได้ ในทำนองเดียวกับที่ผมสามารถบอกได้ว่า สัตว์ตัวใดเป็นช้าง และตัวใดเป็นแพะหรือแกะ แต่ผมไม่สามารถให้คำนิยามได้ว่า ช้าง แพะ หรือแกะ คืออะไร

เมื่อกว่าสามศตวรรษที่แล้ว ฟรานซิส เบคอน (Francis Bacon, 1561-1626) บอกกับเราว่า หนังสือบางเล่มมีไว้เพื่อลิ้มลอง บางเล่มมีไว้เพื่อกลืน และบางเล่มมีไว้เพื่อเคี้ยว และย่อย กล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ หนังสือบางเล่มสมควรอ่านเพียงบางส่วน บางเล่มอาจอ่านทั้งเล่มโดยไม่ต้องใส่ใจมากนัก แต่บางเล่มต้องอ่านและทำบทคัดย่อ

ผมตีความเอาเองว่า หนังสือดีในทัศนะของฟรานซิส เบคอน ได้แก่ หนังสือประเภทที่ต้อง ‘เคี้ยว และย่อย’ ในยามอ่านหนังสือนั้น หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ เป็นหนังสือที่ต้องอ่านด้วยความตั้งใจและใคร่ครวญ

ในรอบปี 2539 ผมอ่านหนังสือในสาขาวิชาเศรษฐศาสตร์จำนวนพอสมควร ส่วนใหญ่เป็นหนังสือเกี่ยวกับระบบเศรษฐกิจโลก และระเบียบเศรษฐกิจระหว่างประเทศ พันธะในการทำงานวิจัยทำให้ผมต้องอ่านหนังสือในสาขาวิชาเศรษฐศาสตร์การเงิน การธนาคารกลาง และเศรษฐศาสตร์มหภาค โดยเฉพาะอย่างยิ่งแนวความคิดของสำนัก Rational Expectations แม้หนังสือเหล่านี้จะช่วยให้ผมเข้าใจการเปลี่ยนแปลงที่กำลังเกิดขึ้นในสังคมเศรษฐกิจโลก และเข้าใจระเบียบวิธีการศึกษาของสำนักเศรษฐศาสตร์บางสำนัก แต่ผมมีความรู้สึกที่ว่า หนังสือเหล่านี้มิใช่หนังสือดี แม้ว่าบางเล่มจะเป็นหนังสือประเทืองปัญญาก็ตาม

ในช่วงเวลาหลายปีที่ผ่านมา จิตวิญญาณของผมมิได้อยู่กับเศรษฐศาสตร์กระแสหลัก หากมิใช่เป็นเพราะความจำเป็นทางอาชีพ ผมคงมิได้ติดตามความเป็นไปใน

เศรษฐศาสตร์กระแสหลักเลย ณ บัดนี้ ผมกำลังศึกษาเรื่องทุนวัฒนธรรม (Cultural Capital) แต่ยังไม่สามารถทำลายทำนบทางความคิดเพื่อแสวงหาแสงสว่างแห่งปัญญาได้

ตลอดปี 2539 ผมไม่ได้อ่านนวนิยาย เรื่องสั้น หรือวรรณกรรมอื่นใดเลย ไม่ว่าจะภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ฟังดูน่าตกใจไม่น้อย แท้ที่จริงแล้ว ผมพยายามอ่านหนังสือรวมเรื่องสั้นของนักเขียนท่านหนึ่ง แต่แล้วก็ไม่มีสมาธิ ประกอบกับไม่มีเวลา เมื่อทบทวนเรื่องการใช้เวลา ผมพบว่า เวลาส่วนสำคัญใช้ไปบนท้องถนน เวลาอีกส่วนหนึ่งใช้ไปในการ 'บริโภค' สารสนเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งสารสนเทศเกี่ยวกับเศรษฐกิจไทยและเศรษฐกิจโลก ผมใช้เวลามากพอสมควรในการอ่านบทวิจารณ์หนังสือทั้งในนิตยสารและวารสารวิชาการต่างๆ นอกจากนี้ยังใช้เวลาอีกส่วนหนึ่งในการเขียนบทความและงานวิชาการ จึงไม่มีเวลาเหลือสำหรับนวนิยาย เรื่องสั้น หรือวรรณกรรมใดๆ

หนังสือดีเป็นเรื่องของคุณพินิจ แม้การมอบรางวัลให้หนังสือบางเล่มก็เป็นเรื่องของคุณพินิจ เพียงแต่เป็นคุณพินิจของคนละบุคคล (กรรมกร) แทนที่จะเป็นคุณพินิจของคุณบุคคลเดียว ผมจึงรู้สึกชวนหัวในยามที่มีภารกิจตีหนังสือที่ได้รับรางวัลซีไรท์ คุณพินิจเป็นเรื่องของทัศนคติ ความคิด อุดมการณ์ และค่านิยม จึงมีอาจพิสูจน์หักล้างด้วยประจักษ์พยานข้อเท็จจริง (empirical evidence) ได้ การตัดสินรางวัลทางด้านวรรณกรรมและศิลปะ ถึงจะมีความขัดแย้งทางความคิดอยู่เนืองๆ แต่ก็ไม่มีข้อยุติว่า ความเห็นของใครถูก

นิตยสาร *The Good Book Guide Magazine* แห่งประเทศอังกฤษ ขอให้หนอนหนังสือ 10 คน เลือกรางวัลประจำปี 2539 (ดูตารางที่ 1) โดยให้เลือกคนละ 1 เล่ม ในจำนวนหนังสือดี 10 เล่ม เป็นหนังสืออ้างอิง 2 เล่ม หนังสือประวัติศาสตร์ 4 เล่ม และวรรณกรรม 4 เล่ม โดยในจำนวนนี้เป็นวรรณกรรมเด็กและเยาวชน 2 เล่ม ผมยังไม่เคยอ่านหนังสือเหล่านี้แม้แต่เล่มเดียว แต่มีโอกาสอ่านบทวิจารณ์หนังสือเพียง 4 เล่ม เมื่อ *The Good Book Guide Magazine* เปิดโอกาสให้ 'กรรมกร' ใช้วิจารณ์อย่างกว้างขวาง 'กรรมกร' ท่านหนึ่ง (Christopher Hawtree) เลือก *A Dictionary of the English Dictionary* ของ Samuel Johnson ซึ่งเป็นพจนานุกรมภาษาอังกฤษฉบับแรกของโลกซึ่งนำมาตีพิมพ์ใหม่ อีกท่านหนึ่ง (M.R.D. Foot) เลือก *The Dictionary of National Biography : 1986-1990* ซึ่ง C.S. Nicholls เป็นบรรณาธิการ คนที่มีได้เป็นหนอนหนังสือไม่มีทางล่วงรู้ได้ว่า หนอนหนังสือบางตัวอ่านพจนานุกรมประจำเล่มหนึ่งอ่านนวนิยาย

The Good Book Guide เป็นสโมสรหนอนหนังสือ (Book Club) ที่ประสบความสำเร็จทางธุรกิจแห่งหนึ่งของอังกฤษ ข้อสำคัญก็คือ มีสมาชิกทั่วโลก จึงมีรายได้จากการ

ส่งออกหนังสือและของที่ระลึก และสามารถทำรายได้จากการส่งออกในระดับสูง จนได้รับรางวัล The Queen's Award for Export Achievement

นวนิยายที่ติดอันดับหนังสือดีของ *The Good Book Guide Magazine* ได้แก่ *Alias Grace* ของ Margaret Atwood นวนิยายเรื่องนี้ติดอันดับวรรณกรรมภาษาอังกฤษดีเด่นประจำปี 2539 ซึ่งคัดเลือกโดยคณะกรรมการ The Booker Literary Prize ด้วย แต่คณะกรรมการมีมติให้ *Last Order* ของ Graham Swift ได้รับรางวัล The Booker Prize (ดูตาราง ที่ 2) แต่นวนิยายเรื่องนี้ไม่ติดอันดับหนังสือดีของ *The Good Book Guide Magazine* แสดงถึงดุลพินิจที่แตกต่างกันของคณะกรรมการ 2 ชุด

The Booker Literary Prize นับเป็นรางวัลสุดยอดสำหรับวรรณกรรมภาษาอังกฤษ แม้กรรมการจะได้รับการยอมรับในวงวรรณกรรมระดับหนึ่ง แต่ผลการตัดสินในบางปีก็มีเรื่องอื้อฉาวและก่อให้เกิดเสียงวิพากษ์วิจารณ์ไม่น้อย ใครที่ติดตามอ่านนิตยสาร *The London Review of Books* ย่อมประจักษ์ในความข้อนี้ คนอังกฤษนั้นชอบการพนันขั้นต่อเป็นกษัยในทันทีที่คณะกรรมการ ประกาศชื่อหนังสือ 6 เล่มที่เข้าสู่คู่วงแข่ง บริษัทรับพนัน William Hill ก็กำหนดอัตราการต่อรอง การกำหนดอัตราเช่นนี้ได้ก็ต้องมีความรู้เกี่ยวกับวงวรรณกรรมและรสนิยมของคณะกรรมการดีพอสมควร การณ์ปรากฏว่า William Hill กำหนดให้ *Last Orders* ของ Graham Swift เป็นตัวเต็งหนึ่ง (ดูตารางที่ 2) ทั้งผลการตัดสินก็ปรากฏว่า Graham Swift เข้าวิน

แต่หนังสือดีนั้นมิจำเป็นต้องขายดี การได้รับรางวัลอาจช่วยเพิ่มยอดขายได้บ้าง สิ่งที่ติดมากับรางวัล ก็คือ ข่าวสารเกี่ยวกับคุณภาพของหนังสือ หากหนอนหนังสือให้ความเชื่อถือคณะกรรมการที่ตัดสิน หนังสือที่ได้รับรางวัลย่อมมียอดขายเพิ่มขึ้นมาก สำนักพิมพ์ทั้งหลายจึงพยายามผลักดันให้หนังสือที่ตนจัดพิมพ์ได้รับรางวัล บางครั้งด้วยวิธีการอันไม่ชอบธรรม ในอังกฤษหนังสือที่ได้รับรางวัล The Booker Prize หลายต่อหลายเล่มขายไม่ดี

ในปรตยุบ้นสมัย นวนิยายขายดีมักเขียนโดยนักเขียนต่อไปนี้ John Grisham, Michael Crichton, Stephen King, Frederick Forsyth, Joan Collins, Mary Higgins Clark ฯลฯ แต่นวนิยายของนักเขียนเหล่านี้ไม่เคยได้รับรางวัลหนังสือดี

นิตยสาร *Business Week* อันเป็นนิตยสารเศรษฐกิจที่มีชื่อเสียงของสหรัฐอเมริกา จัดอันดับหนังสือธุรกิจดีเด่นประจำปี 2539 (ดูตารางที่ 3) หนังสือธุรกิจ หมายถึง หนังสือเกี่ยวกับเศรษฐกิจ การบริหารจัดการ การตลาด การลงทุน และการเงิน ในจำนวนหนังสือธุรกิจดีเด่นทั้ง 10 เล่มนี้ ผมยังไม่เคยอ่านแม้แต่เล่มเดียว โดยที่มีโอกาสอ่านบทความหนังสือ 5 เล่ม

ในจำนวนนี้มีเพียง 2 เล่มที่นักเศรษฐศาสตร์เป็นผู้เขียนหรือร่วมเขียน ได้แก่ *The Good Life and Its Discontents : The American Dream in the Age of Entitlement, 1945-1995* (แต่งโดย Robert J. Samuelson) ซึ่งมีใจความสำคัญว่า ระบบเศรษฐกิจอเมริกันเติบโตมากขึ้น ร่ำรวยขึ้น เข้มแข็งขึ้น และมีความสามารถในการแข่งขันมากขึ้น แต่การที่ประชาชนยังมีความไม่พอใจ เป็นเพราะรัฐบาลและผู้นำในภาคเอกชนสร้างวิมานในฝันเกินกว่าที่จะไขว่คว้าได้ หนทางแก้ปัญหาในขั้นรากฐาน ก็คือ การลดความคาดหวังของประชาชน อีกเล่มหนึ่ง ได้แก่ *The Coming Russian Boom : A Guide to New Markets and Politics* สารสำคัญของหนังสือเล่มนี้ก็คือ รัสเซียจะมีเศรษฐกิจอันรุ่งเรือง โดยมีอัตราการเจริญเติบโตสูงกว่าประเทศต่างๆ ใน OECD ตลอด 20 ปีข้างหน้า และจะกลายเป็นตลาดสำคัญในสังคมเศรษฐกิจโลก ผู้เขียนหนังสือเล่มนี้คนหนึ่ง (Richard Layard) เป็นอาจารย์ในสังกัด London School of Economics and Political Science อีกคนหนึ่ง (John Parker) เคยเป็นผู้สื่อข่าวประจำนครมอสโกของนิตยสาร *The Economist*

ในจำนวนหนังสือธุรกิจดีเด่น 10 เล่มของ *Business Week* นี้ นอกจากหนังสือเศรษฐกิจ 2 เล่มดังที่กล่าวข้างต้นแล้ว ยังมีหนังสือเกี่ยวกับบรรษัทระหว่างประเทศ 2 เล่ม ได้แก่ *The Car That Could* ซึ่งเป็นเรื่องเกี่ยวกับการสร้างรถยนต์ EVs (Electric Vehicles) ของ General Motors และ *Hit and Run* ซึ่งเป็นเรื่องเกี่ยวกับการ 'ตุ๋น' Sony นอกนั้นเป็นหนังสือการเงิน (2 เล่ม) การบริหารธุรกิจ (2 เล่ม) อุตสาหกรรม (1 เล่ม) และสื่อมวลชน (1 เล่ม)

นิตยสาร *Business Week* จัดอันดับหนังสือธุรกิจที่ขายดีประจำปี 2539 ด้วย โดยแยกเป็นหนังสือปกแข็งขายดี 15 อันดับ และปกอ่อน 15 อันดับ ทั้งนี้โดยรวบรวมข้อมูลด้วยความระมัดระวังและรอบคอบ เพราะ *Business Week* เคยแฉกลโกงของสำนักพิมพ์บางแห่งในการทำให้หนังสือธุรกิจติดอันดับหนังสือขายดีมาก่อนแล้ว การณ์ปรากฏว่า Bestsellers ของ *Business Week* 30 รายการ มีเพียง 2 รายการเท่านั้นที่ติดอันดับหนังสือดี ได้แก่ *The Dilbert Principle* ของ Scott Adams และ *Against the God* ของ Peter L. Bernstein (ดูตารางที่ 3) หนังสือเล่มหลังนี้ได้รับการยกย่องจาก John K. Galbraith อย่างมาก

ผมประมวลรายชื่อหนังสือดีเพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่หนอนหนังสือในเมืองไทย เทรนติอานุส มาอูรุส (Terentianus Maurus) ปัญญาชนโรมัน กล่าวไว้ตั้งแต่คริสต์ศตวรรษที่ 2 ว่า Pro captu lectoris habent sua fata libelli แปลว่า โชตากรรมของหนังสือขึ้นอยู่กับศักยภาพของผู้อ่าน (The fate of books depends on the capacity of the reader.)

ตารางที่ 1

หนังสือดีเดือนประจำปี 2539

จากการคัดสรรของ The Good Book Guide Magazine

ชื่อหนังสือ/ผู้แต่ง	ผู้เลือก
1. A Dictionary of the English Language Samuel Johnson	Christopher Hawtree
2. The Dictionary of National Biography : 1986-1990	M.R.D. Foot
3. Our Bones Are Scattered : The Cawnpore Massacres and the Indian Mutiny of 1857 Andrew Ward	Christopher Wordsworth
4. Ancient Inventions Per James and Nick Thorpe	Lindsey Davis
5. Longitude Dava Sobel	John Gribbin
6. The Devil : A Biography Peter Stanford	Naomi Lewis
7. The Puffin Treasury of Children's Stories	Fiona Lafferty
8. Poker Face Josie Barnard	Elizabeth Grey
9. The First Folio of Shakespeare : The Norton Facsimile Charlton Hinman	Bonnie Falconer
10. Alias Grace Margaret Atwood	Ingrid Von Essen

ที่มา   *The Good Book Guide Magazine*, Vol.96 (December 1996)

หมายเหตุ   หนังสือที่คัดสรรไม่มีการจัดอันดับ

ตารางที่ 2

วรรณกรรมภาษาอังกฤษดีเด่นประจำปี 2539

จากการคัดสรรของคณะกรรมการ The Booker Literary Prize

ชื่อหนังสือ	ชื่อผู้แต่ง
1. Last Orders	Graham Swift (4-6)
2. Alias Grace	Margaret Atwood (9-2)
3. Every Man for Himself	Beryl Bainbridge (4-1)
4. A Fine Balance	Rohinton Mistry (5-1)
5. The Orchard on Fire	Shena Mackay (10-1)
6. Reading in the Dark	Seamus Deane (8-1)

ที่มา *The Economist* (October 26, 1996)

หมายเหตุ เลขที่ปรากฏท้ายชื่อผู้เขียนเป็นอัตราต่อรองที่กำหนดโดยบริษัท William Hill

ตารางที่ 3

หนังสือธุรกิจยอดเยี่ยมประจำปี 2539
จากการจัดอันดับของนิตยสาร Business Week

ชื่อหนังสือ	ชื่อผู้แต่ง	อันดับหนังสือขายดี
1. Against the God : The Remarkable Story of Risk	Peter L. Bernstein	อันดับที่ 6 (ปกแข็ง)
2. The Car That Could : The Inside Story of GM's Revolutionary Electric Vehicle	Michael Shnayerson	ไม่ติดอันดับ
3. The Coming Russian Boom : A Guide to New Markets and Politics	Richard Layard and John Parker	ไม่ติดอันดับ
4. The Death of Competition : Leadership and Strategy in The Age of Business Ecosystems	James F. Moore	ไม่ติดอันดับ
5. The Dilbert Principle	Scott Adams	อันดับ1 (ปกแข็ง)
6. The Good Life and Its Discontets : The American Dream in the Age of Entitlement 1945-1995	Robert J. Samuelson	ไม่ติดอันดับ
7. Hit and Run : How Jon Peters and Peter Guber Took Sony for a Ride in Hollywood	Nancy Griffin and Kim Masters	ไม่ติดอันดับ
8. Hot Air : All Talk, All the Time	Howard Kurtz	ไม่ติดอันดับ
9. Smokescreen : The Truth Behind the Tobacco industry	Philip J. Hilts	ไม่ติดอันดับ
10. The Weight of Yen : How Denial Imperials America's Future and Ruins an Alliance	R. Taggart Murphy	ไม่ติดอันดับ

ที่มา 1. อันดับหนังสือดีจาก *Business Week* (December 23, 1996)
2. อันดับหนังสือขายดีจาก *Business Week* (January 27, 1997)

หมายเหตุ 1. อันดับหนังสือดีเรียงตามลำดับตัวอักษรชื่อหนังสือ
2. อันดับหนังสือขายดีเรียงตามลำดับยอดขาย หนังสือปกแข็งมี 15 อันดับ และปกอ่อน 15 อันดับ